

PRIMERA PART

LA COVA

1.

Sonava un bolero. *Tú me acostumbraste* d'Olga Guillot. Sonava aquesta cançó quan el meu pare va frenar el cotxe en una àrea de descans empolegada al costat de la carretera de revolts.

El cel estava cobert de núvols densos plens de cendra. Ja feia dues hores que havíem sortit d'Olesa.

La carretera era estreta i començava a ploure cendra i no recordo que hi hagués cap barana.

Bé, potser sí que n'hi havia.

Segur.

Per què no n'hi hauria d'haver?

Recordes que et vaig explicar l'accident de cotxe que vaig tenir als afores de Copenhaguen, quan vivia allà, quan tenia vint-i-dos anys? Era de matinada i tornàvem d'una festa i em vaig estampar contra una barana. Potser per això ara les ometo dels meus records. És estrany, a vegades sento això, saps? Em costa reconèixer què hi ha de veritat i què no dins la meva memòria. Sovint sento que deformato les connexions neuronals que em transporten al passat. Visualitzo escenaris enterbolits. Sento veus

esmorteïdes. Colors molt suaus que fan aigües. I si intento anar més lluny, més lluny, apareix una nebulosa densa que engoleix totes aquestes imatges.

Sonava *Tú me acostumbraste* al cotxe. El pare sempre escoltava boleros. Ha sigut la banda sonora del seu deteriorament. Encara ara encén el seu radiocasset antic, que ja havia sigut de la seva mare. Ara que no pot fer gaire més que seure al sofà i escoltar-ne mentre la seva consciència viatja no sé on.

La mirada perduda, buida. Els iris verds enfosquit-se i gelant-se mentre van passant les hores.

Quan era adolescent l'intentava imitar per experimentar el que devia sentir. Seia al terra de rajoles verdes i rectangulars i fredes del menjador i em quedava mirant la paret de gotejat beix sense pestanyejar fins que se m'apareixien llumetes taronges i grogues. Els ulls secs i aspres. Després, hi veia doble. I de cop, tot negre. Només se sentia el moviment de la busca dels segons del rellotge de paret. La respiració densa del pare darrere meu, assegut a la butaca amb les mans reposant a les cuixes. La saliva blanca i àcida solidificada a la comissura dels llavis. Era en aquesta foscor on s'havia instal·lat per sempre?

Érem a principis d'agost i viatjàvem dins el cotxe envoltats de núvols baixos i boira contaminada de pols i cendra i a fora feia molt, molt de fred. Els rajos de sol rebotaven dèbils per sobre els núvols densos que impedièn que ens acaronessin la pell. El vent amb gust de ferro. La calefacció forta del cotxe em feia suar l'espatlla i jo només contemplava els arbres difuminats com anaven passant per davant del vidre perquè, si mirava per l'altra finestra, veia el precipici.

Feia pocs segons que havíem vist un cérvol esbudellat a un costat de la carretera. El pelatge ple de fang ennegrit i viscós.

Potser l'havia atropellat un cotxe i l'havien deixat allà, rebentat, sense moure'l. Sense arrossegar-lo cap al bosc a agonitzar dibuixant una ziga-zaga de sang seca a l'asfalt.

Tenia la llengua fora i una de les banyes enormes estava partida i trinxada per la grava.

Ens havíem quedat tots tres en silenci.

Només vaig sentir com la Sara agafava aire de cop. El pare va alentir encara més la marxa i la Sara girava el cap per no perdre de vista el cérvol que anàvem deixant enrere. Tot i la calefacció, duia al voltant del coll una bufanda de llana lila.

Jo no sé per què vaig pensar: què hi deu haver dins d'una banya de cérvol? Com deu ser? De què està feta? Deu ser buida? Per què en tenen?

I ho vaig preguntar en veu alta.

—Què hi ha dins d'una banya de cérvol? És de fusta?

Cap dels dos em va respondre. Des d'Olesa que gairebé no s'havien dirigit la paraula. Ja feia temps que notava molta tensió entre ells dos i no m'era gens agradable. Amb mi, la Sara intentava estar com sempre, dolça i atenta, però jo la notava trista i apagada en presència del pare.

A vegades pensava que només continuava amb ell, que seguia en la relació, per mi.

Per no perdre'm.

Perquè, què ens lligava, a les dues?

Cada cop hi havia més boira tèrbola i vaig demanar per favor que paréssim, que ja no es veia res i la Sara, que

feia estona que estava en silenci, va dir que sí i va agafar amb força el canell del pare i ell va frenar i va aixecar les mans del volant, molest i fent espetegar la llengua al paladar.

Em feien mal els genolls d'anar penjats a la cadireta del cotxe. M'acabava de menjar una piruleta i tenia tallets a la llengua i notava gust de sang i maduixa. De petita ja m'agradava molt menjar piruletes. Sentir el caramel sobre la llengua em reconforta. Sento que se m'eixamplen els pulmons. Feia com ara, que et fa tanta gràcia. Deixava la piruleta dins la boca, immòbil, sense llepar-la i inflava les galtes i esperava que s'anés acumulant saliva i que s'impregnés del gust dolç per després empassar-me'n una bona glopada i inundar l'estómac.

La Sara seia al seient del copilot mossegant-se el llavi inferior. Ja feia molt de temps que la coneixia i que vivia amb nosaltres. Inclús em costa recordar moments en què només existíem el pare i jo. On només érem una família de dos. La Sara va començar a fer-me de cangur quan jo tot just tenia tres anys. El pare treballava des de casa fins tard i ella em venia a buscar cada tarda a l'escola i estàvem juntes fins al vespre. Sempre anàvem una estona al parc i després em banyava mentre m'explicava les excursions que havia fet durant el cap de setmana per l'interior de les muntanyes, els descensos per avencs profunds i perillosos i fosquíssims. Com quedava penjada d'una corda. Jo l'escoltava fascinada dins l'aigua tèbia plena d'escuma. Un any després, van començar a sortir amb el pare i al cap de poc ja va venir a viure amb nosaltres. Crec que mai els vaig veure del tot feliços. Potser al principi? No ho sé. Ni ho recordo.

Sabia, per tant, que si feia aquest gest amb els llavis, era perquè estava preocupada.

I llavors em penso que vaig dir que tenia por.

I la Sara es va tombar i em va acariciar el genoll.

Saps que tenia un ull de vidre, la Sara? T'ho havia dit mai? Era l'esquerre. D'un blau més pàl·lid que el dret. Jo no l'hi mirava mai, perquè la nineta sempre estava immòbil darrere un serrell que es tallava a la mida exacta per dissimular-lo. Quan estava nerviosa se l'aplanava amb força sobre l'ull i li quedava tot greixós de tant toquejar-lo. Sempre estava pendent que no s'entreveiés res d'aquell ull. M'havia acostumat que, per parlar amb ella, li havia de mirar només el dret.

Em va acariciar el genoll i es va tornar a mossegar el llavi. Sí que en tenia, de por. La carretera era estreta, amb revolts pronunciats, i havíem vist un cérvol immens amb la llengua fora i uns budells grisos, viscosos i enormes escampats pel revolt enfangat i la Sara es mossegava el llavi. Però saps què? Crec que també tenia por que el pare i ella no estiguessin bé, que se separessin. El bolero i el silenci. No em preocupava la separació en si, m'entens? Sinó que si això passava, potser ja no la tornaria a veure mai més.

Sonava *Tú me acostumbraste* i la Sara es va aixafar el serrell sobre l'ull de vidre, ocultant-se'l encara més.

—Ara vinc, Cora —va dir.

M'agradava com deia el meu nom, amb la *a* final molt neutra.

I va obrir la porta, va sortir del cotxe i va travessar la carretera. Va entrar una mica de cendra i vent gèlid. Feia olor de cremat.

Jo seguia la Sara amb la mirada a través de la finestra bruta perquè des de feia una hora que conduïem entremig de pols i cendra i boira espessa de color marronós i gris. És que tot just feia unes setmanes del primer cop que ens vam haver de tancar uns dies, per precaució, després de l'erupció massiva, sobtada i simultània de molts volcans amb uns índexs d'escala VEI altíssims. Ho recordes? Va ser la primera vegada, també, que es tancava al mateix temps el trànsit aeri de tot el món. Ja feia uns anys que molts volcans s'anaven reactivant alhora, potents, i que teníem episodis de núvols de gasos i cendra, però no amb aquella violència. Ara ja hi estem acostumats. Era el primer estiu que ens sentíem així, pendants de les notícies, com ara. El primer estiu gelat de tots els que han vingut després. Les primeres pedregades crítiques, també. Segur que recordes aquell agost tan estrany. Tens quatre anys més que jo. Va ser l'inici de tot el que vivim ara. Grans erupcions simultànies i les tempestes amb pedregades. Ens hi vam acostumar de pressa, oi? Mira ara, mira a fora. Aquesta calamarsa des de fa hores. I ja ho vivim com una cosa natural. El so de les pedres contra l'asfalt, contra les persianes. I som aquí, al meu llit, com si no passés res. Això sí, aquesta nit t'hauràs de quedar a dormir.

El pare va abaixar la finestreta del cotxe. L'aire glaçat. Recordo els seus ulls al retrovisor. Cansats, vidriosos. Cada dia que passava els tenia més petits i inflats. El verd cada vegada més dur. Les galtes grises i una mica xuclades. Els pòmuls punxeguts. Els llavis fins i tallats. L'àcid a l'alè. I, de cop, va cridar: Què fas, Sara, vigila, hòstia!

I va entrar més aire fred de bosc i molsa a dins del cotxe i jo vaig sentir com se m'enfonsaven les costelles perquè em vaig imaginar que un cotxe s'estampava contra la Sara, que era molt, molt prima i baixeta i duia aquella bufanda enorme i els pantalons de pana marró.

El pare es va alçar i va treure molt el cap per la finestreta: Però... i ara què fa? Falta poc per arribar!

Sempre, abans d'aquestes vacances, estava neguitós.

Els seus gestos eren ràpids, nerviosos, com si tingués pressa. Pressa per acabar-ho tot. Perquè s'acabés fins i tot el dia. Moltes vegades el sorprenia examinant-me de reüll amb la boca mig oberta, respirant accelerat.

Pressa per viure.

Com si amagués alguna cosa i pel fet de viure ràpid no hi hagués temps de desvelar-la. Que ningú se n'adonés.

Que ningú se n'adonés. Ràpid, ràpid.

Només quan abraçava semblava que es calmava. Ho feia amb força.

Durant aquelles vacances, aquest estat d'angoixa encara es va aguditzar més.

Després, quan vam tornar a casa, a Olesa, sense la Sara, va canviar.

La desídia.

El deixar fer.

La butaca agafant la forma del seu cos. Del cul.

Fins a arribar a l'estat en què es troba ara.

Va encendre un cigarret i va treure el fum inclinant el cap a la finestra. Fum i alè condensat. Jo em vaig posar la mà per dins el jersei per acariciar-me la cicatriu. Em calmava resseguir els bonys petits, la forma de via de tren, com deia el cardiòleg que em feia les revisions. Ara

la tinc més ampla i curta, però de petita, la cicatriu era fina i allargada. Començava sota el coll, aquí, mira, dona'm el dit. Aquí. I baixava així i així, per aquí, recorrent-me tot l'estèrnum. I arribava a l'altura de l'estómac. Ja sé que et fa molta impressió imaginar-me quan m'operaven, tan petita, com dius tu, amb les costelles obertes com portes de bar de western.

De sobte, la porta del copilot es va obrir i la Sara es va asseure molt precipitada. Tenia els braços completament estirats i va tancar els ulls. Això ho recordo molt. L'olor de nicotina i molsa que feia el cotxe, la cendra als cabells de la Sara, l'aire gèlid que va tornar a entrar, les meves cuixes encetades, el gust de sang i maduixa, la tensió del pare, les botes d'aigua de la Sara plenes de fang negre i viscos i, sobretot, les seves parpelles closes quan de cop va dir:

—Era una femella. Una cérvola. Estava embarassada. El fetus és mort.

Més tard vaig saber que les cérvoles no tenien banyes.

2.

Era de nit quan vam aparcar el cotxe davant la casa que havia llogat el pare a Rià, un poble del sud de França, al Pirineu Oriental. Hi havíem de passar una setmana. Estava situada en un passeig ple d'ametllers. El pare va assenyalar la del davant i va dir que hi havia d'anar a recollir les claus, que allà vivia la propietària de la casa on ens allotjaríem. La Sara i jo vam sortir del cotxe i vam entrar al pati de la que seria casa nostra durant aquelles vacances.

Hi havia bardissa envoltant la façana despintada i grisa. Alguns esbarzers tapaven el caminet del pati. El vent xiulava plàcid i fressejaven les fulles de dues moreres.

Recordo molt el gronxador rovellat que hi havia al mig del pati.

De matinada sempre sentia com el vent el feia moure.

Apujava la persiana i el contemplava com es balancejava amunt i avall, amunt i avall. Gairebé podia sentir l'olor d'òxid barrejada amb la pluja. El seient era de color vermell i se li havia després una mica la pintura.

La Sara va desaparèixer cinc dies després d'arribar, i les nits següents a la desaparició, quan sentia el so de les cadenes rovellades del gronxador, no volia apujar la persiana perquè em feia impressió imaginar-me la Sara gronxant-se il·luminada per la lluna llampurnejant. I somrient-me. Com dient, Ja he tornat, Cora. O et pensaves que t'abandonaria? Què ens lliga?

Ens va abandonar?

Va tenir un accident?

No ho sé.

Dos dies després de desaparèixer, vaig sentir el pare parlant per telèfon al despatx de la casa. Em vaig amagar enganxada a la paret. El pare xiuxiuejava. Deia que havia trobat l'arnès buit de la Sara penjat d'un avenc de la cova. Que no entenia com havia arribat fins allà. I que no n'havia trobat cap més rastre. No sé amb qui parlava. No ho sé. Amb l'equip de rescat, segur que no. Es va tombar i em va veure i va reüllar la pantalla del mòbil i va penjar.

Si la Sara hagués tornat a casa, amb nosaltres, segur que el primer que hauria fet no hauria sigut seure al gronxador, esclar.

Hauria entrat a la meva habitació, m'hauria acariciat els cabells amb tota la dolçor que duia sempre a dins disposada a sortir per mi i m'hauria dit: Ja soc aquí, he tornat, Cora. Amb aquella *a* neutra.

He tornat, Cora. No he desaparegut. Ens lliguen moltes coses.

No he caigut per cap gruta subterrània de difícil accés.

Ni us he abandonat.

Però tornem a aquella primera nit a la casa. La Sara i jo érem al pati contemplant el gronxador i, de cop, es va sentir un gos bordar. Em vaig tombar. A la casa del davant, una dona li havia obert la porta al meu pare. Duia un davantal verd. Van estar parlant una estona fins que ella es va posar un abric de plomes, va tancar la porta i van creuar junts el passeig i van venir cap a nosaltres. Potser era més gran que el pare. Vaig notar que quan va veure la Sara, es va aturar uns segons i va fer un gest de sorpresa. Després, se la va mirar amb estranyesa. Va torçar el cap i li va sortir un: Hola?, arronsant les celles i les galtes, com si ja la conegués. La Sara la va escutar dissimuladament sense entendre aquella reacció i només li va retornar la salutació amb un fil de timidesa. La dona va sacsejar el cap, confosa, i ens va demanar que la seguíssim. Vam travessar el pati i ens va obrir la porta de la casa que el pare havia llogat. A dins, feia olor de resclosit i gairebé més fred que a fora. La propietària va engegar el diferencial.

El menjador, de cop, es va il·luminar amb una claror groguenca.

La casa només tenia una planta, era vella i sense reformar. Ens va ensenyar les habitacions: una d'individu-

al que seria la meva, una de matrimoni, un lavabo i un despatx. Ens va explicar que al poble hi havia un supermercat petit i ens va donar un mapa per si volíem fer alguna excursió pels entorns, i amb el dit ens va assenyalar diverses coves properes. Altre cop es va sentir el gos bordar i la dona es va acomiadar de nosaltres. Abans de sortir de la casa va tornar a examinar la Sara amb el front arrugat, va sacsejar el cap i va marxar.

Al cap d'una estona, el pare i la Sara es van posar a descarregar el cotxe i jo vaig tornar a creuar el passeig d'ametllers i em vaig acostar al pati de la casa de la propietària perquè volia veure el gos de prop. Al costat de la porteta del pati hi havia una estàtua vella d'un metre d'alçada d'un nan abraçat a un esquirolo.

Li sortia una serp de l'ull.

Durant aquelles nits vaig tenir algun malson amb l'estàtua. Amb la serp de pedra que treia la llengua bífida. Ja de petita en tenia molts, de malsons. Gairebé tants com ara. Em despertava amb l'esquena tremolant i coberta de suor freda, els llençols i el clatell xops, cridant. L'aire que no baixava bé.

El gos em fitava i treia el morro neguitós i humit entre els barrots de la porta petita del pati. Era molt i molt gros i tot ell d'un color negre lluent que atrapava. Li gotejava sang de sota la cua que esquitxava les rajoles de pedretes.

—Té la regla.

Vaig aixecar la vista. Asseguda a les escales de la casa de la propietària, una noia d'uns setze anys m'observava. Em vaig espantar. No m'havia adonat que era allà, en silenci, mastegant un xiclet. S'agafava dels genolls i tenia la barbata endinsada entre les cuixes. Duia una

granota texana i una jaqueta de pana negra. La propietària va obrir la porta eixugant-se les mans al davantal i va observar la Sara com descarregava les maletes del cotxe, fent els ulls petits, analitzant-la. La noia va alçar el cap i va fitar la propietària.

—Mama, és la Jeanette?

La propietària va mirar la noia alçant les celles.

—Ho sembla, oi?

La filla va fer que sí amb el cap.

—I tant.

Jo les contemplava mentre m'ensumava la mà xopa de baves, feia olor de llenya. De sobte, de molt lluny, gairebé com un sospir, es va sentir un rugit greu que abraçava el poble i que semblava que feia tremolar totes les cases. La propietària i la seva filla van tombar el cap i van mirar al final del passeig d'ametllers. La filla es va aixecar i va abraçar la seva mare, que va deixar anar aire, com resignada, tancant els ulls. Vaig sentir un calfred a les espatlles que em va provocar una sacsejada als malucs. Vaig mirar la Sara i el pare, que estaven tancant la porta del maletè perquè ja l'havien buidat del tot. Semblava que no havien sentit res. Sense acomiadar-me ni de la propietària ni de la seva filla, vaig travessar el passeig i vaig agafar la meva motxilla i una bossa.

Quan ja havien deixat totes les maletes al menjador, vaig entrar a la meva habitació amb l'equipatge, acompanyada de la Sara. Encara tenia l'ull dret vermell del plor. Feia molta olor de tancat i de fusta. Hi havia un llit amb un capçal de ferro oxidat que feia unes espirals grosses, un escriptori, un armari petit, un bagul i un cavall balancí de fusta corcat. Tenia els ulls de color lila,

la boca trista i mig descolorida, i el llom ple de foradets. No em volia quedar en aquella habitació i li volia preguntar a la Sara si no podria dormir amb ells, però em feia vergonya. El pare es va recolzar al marc de la porta. Duia les ulleres de prop penjades del coll. Picava la paret amb els dits. A l'altra mà hi duia la càmera de vídeo. Obria i tancava ràpid els ulls i es rascava els cabells, que se li estaven tornant dèbils i trencadissos.

—Què? Està bé, l'habitació, Cora?

Jo ja havia vist l'habitació a les fotos que m'havia ensenyat la Sara en una pàgina web. No hi sortia el cavall balancí corcat.

Quan el pare va proposar anar a aquell poble del sud de França de vacances, la Sara va dir que sí de seguida. El que no sabia ell era que la Sara ja hi havia estat amb el seu grup d'espeleologia alguns estius abans de coneixe'ns. Ens va comentar que era una zona plena de coves per practicar espeleologia i que n'hi havia una amb rutes força assequibles per fer descensos. I que li venia molt de gust anar-hi. Em va semblar que al pare no li feia gràcia que la Sara ja conegués el lloc. Em va mirar a mi. Érem a la taula del menjador de la casa d'Olesa, menjant les postres d'un sopar d'inici d'estiu. Quan encara no havien erupcionat els volcans i teníem les finestres obertes i s'escolava un vent càlid. La Sara ens va dir que el poble, Rià, era molt bonic, que hi estaríem molt tranquils, que jo podria sortir a jugar i que ella aprofitaria per fer algun descens.

I com ho faràs? Li va preguntar el pare. Semblava inquiet. Sola? I ella va dir que sí, que alguna sortida senzilleta.

—Ja t'hi acompanyaré amb el cotxe —li va dir—. Tinc molta feina, aquest estiu poques vacances podré fer.

Estaré la major part dels dies treballant i potser algun dia hauré de sortir. Però ja trobarem el moment i t'hi acompanyaré.

—Hi puc anar sola, eh? Algunes rutes no estan gens lluny del poble, crec recordar.

I jo vaig pensar que si havia de treballar tant, per què anàvem precisament allà. Calia marxar tan lluny? No podíem anar a algun lloc més a prop d'Olesa, si deia que també havia de sortir? Crec que el pare hi volia anar per alguna raó que vaig intentar obviar quan vam tornar d'aquelles vacances sense la Sara. Potser ja coneixia aquell poble, aquella casa, els boscos del voltant. El passeig d'ametllers. Potser podia percebre, també, els rugits.

La Sara es va endur tot l'equip d'espeleologia: les cordes, l'arnès, el casc amb llanterna. Un cop al mes, feia sortides amb el seu grup. Crec que era molt bona. Molt àgil. Sempre deia que per això havia estudiat Geologia. Que només feia de professora d'institut per tenir un sou estable. Explicava que quan percebia l'olor d'humitat ja era feliç. Que necessitava sentir-se engolida per les coves, els avencs. Envoltar-se de l'eco. I aïllar-se. Sentir-se protegida. Explorar l'interior de la Terra. Acaronar els seus secrets. I quan ho deia, apujava les espatlles i deixava anar un sospir i el pare sempre responia: No entenc com et pot agradar, quina claustrofòbia.

Però jo sí que ho entenia. Jo volia sentir aquella olor i notar el fred de les grutes als ossos i que ens il·luminésim amb les llanternes i que em fes pujar i baixar agafada a una corda. I escrutar les grutes. Endinsar-nos i perdre'ns pels túnels més foscos i abismals, pels laberints que ens sostenen.

Alguna vegada m'havia dit que em compraria un equip i que m'ensenyaria a escalar, a fer anar el descensor i els mosquetons, però que encara era massa petita.

Potser hi hauria d'haver insistit?

Potser era el que volia, el que esperava.

Que l'hi demanés, Vull venir amb tu, vull que ens abracem dins una caverna tèbia. Un abric. Un refugi, oi? Una cosa que ens uneixi. Establir un lligam. Arrecerar-nos del fred.

El pare va entrar a l'habitació i va obrir el bagul. La Sara va preguntar si hi havia alguna cosa. Res, va dir, pols. Llavors la Sara va dir que hi guardaria l'equip d'espeleologia, que a l'habitació doble només hi havia un armari.

El pare es va acostar a nosaltres dues, va engegar la càmera i es va posar a filmar. Jo vaig fer moure el cavall balancí pensant en el munt de corcs que el recorrien per dins. El pare em va enfocar i va dir, Per què no hi pugues? Vaig apartar la mirada de la càmera i vaig pensar que ja tenia vuit anys i que no m'agradava gens que el pare encara em tractés com una nena petita, com feia sempre, però sense fer-me el cas que li hauria de fer a una nena petita, esclar. I vaig sentir molta vergonya imaginant-me'ls mentre em contemplaven pujant al cavall. Ja tenia vuit anys. Jo el que volia era que ho fes un nen petit. Ajudar-lo a pujar. I contemplar-lo jo, també. Un germà. Un fill dels dos. Ser jo la gran. Buidar-me de pressió. Justament aquell curs ens havien fet a l'escola la classe d'anatomia i reproducció humana. Aquella setmana, mentre la mestra explicava les complicacions en els embarassos, el problema del gruix de l'úter i la menopausa precoç, jo no podia deixar d'observar la Sara per casa. No li podia demanar allò tan perillós.

Llavors la Sara va prémer els ulls i se li va escapar una llàgrima com si m'hagués llegit el pensament. Es va posar la mà a la butxaca de la jaqueta, va treure un fragment de la banya del cérvol que havíem vist mort a la carretera i va allargar el braç i me'l va col·locar sobre el palmell i em va tancar la mà i me la va prémer.

—No és buida per dins, la banya. Mira, fixa-t'hi. Saps de què està feta? Et faré un collaret. Un per a tu i un per a mi.